

UČEBNÉ OSNOVY – PRACOVNÉ VYUČOVANIE PRE ŽIAKOV S ĽAHKÝM STUPŇOM MENTÁLNEHO POSTIHNUTIA

Vzdelávací program vypracoval Štátny pedagogický ústav.

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 5. 5. 2016, pod číslom 2016-14674/20270:9-10F0 s platnosťou od 1. 9. 2016.

<https://www.minedu.sk/metodicky-pokyn-c-192015-na-hodnotenie-a-klasifikaciu-prospechu-a-spravania-ziakov-s-mentalnym-postihnutim-%E2%80%93-primarne-vzdelavanie/>

http://www.statpedu.sk/files/sk/deti-ziaci-so-svvp/deti-ziaci-so-zdravotnym-znevyhodnenim-vseobecny-intelektovym-nadanim/vzdelavacie-programy/vzdelavacie-programy-ziakov-so-zdravotnym-znevyhodnenim-vseobecny-intelektovym-nadanim/aplikacia_vppre_zz_vin_2016.pdf

Vypracovala: PaedDr. Andrea Papp

Pre 1. ročník - schválené PR, dňa: 26.08.2021

UČEBNÉ OSNOVY – PRACOVNÉ VYUČOVANIE – 1. ročník ZŠ pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia

Školský rok: 2021/2022

Ročník: prvý

Počet vyučovacích hodín v školskom roku: 1+1 hodina týždenne - 66 hodín ročne

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Pracovné vyučovanie je pre žiakov s mentálnym postihnutím najdôležitejším rehabilitačným predmetom, ktorý od najnižšieho ročníka systematicky ovplyvňuje rozvoj ich motoriky vytváraním pracovných zručností a spolupôsobí na zvýšenie ich rozumovej úrovne. Žiaci v tomto predmete získavajú vedomosti z rôznych pracovných činností, vrátane elementárnych technických a výrobných poznatkov. Pracovné vyučovanie vytvára u žiakov kladný vzťah k práci, plní základnú prípravu pre budúce povolanie, ale aj pre potrebu praktického života v rodine a spoločnosti. V spolupráci s ostatnými predmetmi pôsobí na harmonický rozvoj žiakov. V pracovnom vyučovaní získavajú žiaci základné vedomosti o materiáloch, nástrojoch a o pracovných postupoch. Učia sa rozoznávať druhy materiálov, ich vlastnosti, poznávať konštrukciu a funkciu nástrojov, učia sa hovoriť o tom, čo robia a s čím pracujú. Žiaci sa postupne primerane veku vedú k chápaniu vzťahov medzi materiálom, nástrojmi a spôsobmi práce. Postupne sa tak rozvíja ich technické myslenie a vyjadrovanie a technická pripravenosť. Pracovné vyučovanie vzbudzuje u žiakov záujem o prácu, uspokojuje ich túžbu po činnosti, zameranie práce na užitočný výsledok vzbudzuje ich iniciatívu a pozitívny vzťah k práci, pestuje zmysel pre poriadok, cit pre krásu a vhodnosť materiálu, nástrojov a spôsobov práce. Pri práci si žiaci osvojujú kultúrne návyky. Systematicky poznávajú hlavné prvky organizácie, hygieny a bezpečnosti pri práci. Učia sa pracovať disciplinovane, starostlivo, hospodárne zaobchádzať s materiálom a nástrojmi. Pri výbere úloh učiteľ prihliada aj na učebnú látku ostatných predmetov. Nevyhnutnosť koordinácie pracovného vyučovania s inými vyučovacími predmetmi vyplýva z podstaty rozvoja poznávacích možností mentálne postihnutých žiakov - spájať konkrétnu činnosť s poučením, prax s teóriou. Pracovné zaťaženie musí byť primerané fyzickým schopnostiam žiakov. Nesmie byť tak náročné, aby žiakov vyčerpalo, ale ani príliš jednoduché, lebo by nedostatočne aktivizovalo ich myslenie a v dostatočnej miere ich nezamestnávalo. Veľmi dôležitou podmienkou je materiálne zabezpečenie pracovného vyučovania. Sú to najmä pracovne a dielne, sklad materiálu, pozemok, dostatok vyhovujúcich nástrojov, pracovných a učebných pomôcok a jednotného materiálu pre žiakov. Pracovné prostredie musí vyhovovať hygienickým podmienkam (čistý vzduch, vhodné osvetlenie, čistota pracoviska, atď.). K hygienickým podmienkam patrí aj vhodné oblečenie na pracovné vyučovanie. Nevyhnutným doplnkom dielne je príručná lekárnica. V pestovateľských prácach sa na školskom pozemku (záhrade) určí pre jednotlivé pracovné skupiny dostatočná plocha s prihliadnutím na vek a možnosti žiakov a na technickú vybavenosť školy. Na pestovateľské práce možno využiť aj kútik prírody v každej učebni. Na hodinách pracovného vyučovania sa používajú rôzne učebné pomôcky. Zvyčajne je to vzorový výrobok a súbor nástrojov, materiálov, potrieb a zariadení pre určitý druh práce; ďalej sú to výkresy, pracovné postupy, obrazy, ilustrácie, modely, diagramy, prírodniny, predlohy, filmy, diapozitívy a diafilmy. Nevyhnutnou súčasťou pracovného vyučovania sú exkurzie, ktoré umožňujú žiakom už od najnižších ročníkov poznávať prácu dospelých na rozličných pracoviskách a posilňovať spojenie pracovného vyučovania so životom. Obsah pracovného vyučovania je členený na zložky.

Toto rozdelenie vychádza zo schopností žiaka osvojiť si obsah daného učiva, a zo schopnosti vedieť ho aplikovať v súčasnom i budúcom praktickom živote. V zložke sebaobslužné činnosti žiaci nadobúdajú zručnosti v starostlivosti o hygienu tela a zovňajšku, osvojujú si stravovacie návyky a pravidlá stolovania. Obsahom zložky práce v domácnosti je osvojovanie si základných pracovných návykov v domácnosti, zručností potrebných pri domácich prácach a udržiavanie poriadku. Súčasťou tejto zložky je aj šitie. Žiaci nadobúdajú zručnosti v základných technikách šitia a ručných prác. Súčasťou zložky sú aj práce v kuchyni. Žiaci si osvojujú základné znalosti o potravinách, a ako udržiavať poriadok a hygienu v kuchyni. Vo vyšších ročníkoch nadobúdajú žiaci zručnosti pri príprave jednoduchých nápojov a jedál. V zložke práce v dielni si žiaci osvojujú schopnosť rozlišovať rozličné materiály, spoznávajú ich v praktickom živote, osvojujú si manuálne zručnosti s nimi a vytvárajú jednoduché výrobky. V zložke pestovateľské práce sa žiaci učia rozpoznávať rôzne druhy ovocia a zeleniny, nadobúdajú základné pestovateľské zručnosti, osvojujú si starostlivosť o izbové rastliny. Vzhľadom na to, že nie každá škola má školský pozemok, odporúčame práce na školskom pozemku nahradiť inou činnosťou, podľa podmienok školy tak, aby bola zachovaná časová dotácia predmetu pracovné vyučovanie podľa učebného plánu. Počet hodín pre jednotlivé zložky pracovného vyučovania si škola upravuje podľa podmienok školy a regionálnych možností. Od 5. ročníka sa pracovné vyučovanie spravidla delí podľa pohlavia. Odporúčame pre dievčatá vyšší počet hodín praktických činností v zložke práce v domácnosti a pre chlapcov vyšší počet hodín praktických činností v zložke práce v dielni. Počet hodín praktických činností v zložke pestovateľské práce je rovnaký u oboch pohlaví.

CIELE PREDMETU

- ✓ Utvárať základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- ✓ utvárať základné návyky pri stravovaní,
- ✓ rozvíjať jemno-motorické zručnosti a schopnosť napodobňovania,
- ✓ rozlišovať rôzne materiály,
- ✓ rozvíjať schopnosť adekvátne používať predmety a hračky,
- ✓ utvárať základné pracovné zručnosti a návyky.

Ročník: prvý / variant A

Počet vyučovacích hodín v školskom roku: 2 hodiny týždenne - 66 hodín ročne

Počet hodín	Vzdelávacia oblasť	Pracovné činnosti	PROCES	OBSAH
9	Človek a svet práce	Sebaobslužné činnosti		<p>Osobná hygiena.</p> <p>Umyť si ruky, tvár, čistiť si zuby, česať sa, klokať, používať vreckovku, používať WC.</p> <p>Obúvať sa, šnurovať a zaväzovať topánky. Čistiť topánky - očistiť prach, nakrémovať, vyleštiť.</p> <p>Ovládať rôzne druhy zapínania. Samostatne sa obliekať. Odstrániť prach z odevu, kefovať, prášiť. Odkladať odev a obuv.</p>
9		Práce v domácnosti		<p>Hygiena v domácnosti.</p> <p>Utierať smaltovaný riad a riad z plastov. Pomáhať pri stolovaní. Udržiavať poriadok.</p> <p>Zametať. Utierať prach.</p>
10		Práce v dielni	Práce s drobným materiálom	<p>Navliekanie korálov rovnakej farby alebo v rôznom farebnom rytme, rovnakej veľkosti alebo rozdielnej veľkosti, triediť podľa veľkosti, tvaru, farby.</p> <p>Skladanie mozaiky, pracovať s plodmi - napichávať, navliekať, nadväzovať, nalepovať (náhrdelníky, náramky, mozaiky z rozličných materiálov, zvieratká z plodov, koláže a iné).</p>
10			Modelovanie	<p>Oboznámenie sa s modelovacím materiálom. Modelovací materiál miesiť, stláčať, valkať, gúľať, vyťahovať, odštipávať, modelovať základné tvary - valčeky, šišky, placky atď.</p>

				<p>Modelovať jednoduché tvary z jedného kusa, neskôr modelovať predmety z dvoch a viacerých častí. Na dokončenie výrobkov používať drievka, zápalky, špajdle, špáradlá, papier, perie atď. Modelovať na pieskovisku alebo na pieskovom stole.</p>
9			Montážne a demontážne práce	<p>Hry so stavebnicami z dreva aj z plastov.</p> <p>Triediť a ukladať časti stavebníc. Voľne zostavovať a spájať časti stavebníc.</p> <p>Zisťovať, čo patrí a nepatrí do súboru. Cvičiť motoriku, pozornosť, presnosť. Zisťovať lateralitu.</p>
10			Práce s papierom a kartónom	<p>Poznávať vlastnosti papiera (povrch - hladkosť, drsnosť, hrúbku, farbu).</p> <p>Triediť papier podľa vlastností. Prekladať, skladať, vystrihovať, nalepovať, zlepovať.</p> <p>Perforácia podľa tvaru šablóny.</p> <p>Poučiť o práci s nožnicami.</p> <p>Potláčať papier odtlačkami rozličných predmetov a detskými tlačidielkami.</p>
9			Pestovateľské práce	<p>Polievať kvetiny na záhone aj v kútiku živej prírody.</p> <p>Pestovať hrach a fazuľu, siať ich do črepníka, polievať.</p> <p>Pomáhať pri zbere zeleniny, ovocia, čistiť záhony a cesty, vyberať kamienky.</p> <p>Oboznámiť sa s jednoduchým záhradníckym náradím.</p>

				Íst na vychádzku do záhrad, do parkov.
Prierezová téma naplnená v rámci tematického celku: Ochrana života a zdravia	✓	rozpoznať nebezpečné situácie ohrozujúce život a zdravie		
Prierezová téma naplnená v rámci tematického celku: Regionálna výchova a ľudová kultúra	✓	rozširovať a rozvíjať svoje znalosti o historických, kultúrnych a prírodných hodnotách svojho regiónu;		
	✓	vytvárať si pozitívny vzťah k svojmu bydlisku, obci, regiónu a krajine;		
	✓	rozvíjať svoju národnú a kultúrnu identitu.		
Prierezová téma naplnená v rámci tematického celku: Environmentálna výchova	✓	osvojiť základné pravidlá a zručnosti pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a ich životné prostredie;		
	✓	rozpoznať hlavné zmeny vo svojom okolí na základe pozorovania prírody		